

ԿՐԾՆԱԿԱՆ

ԻՆՋՊԷՍ. ՓՈՒՌԻՈՐԵԼ ՊԱՇՏՈՆԸ

(ԿՐԻ. ՎԱՐԳԱՎԱՌԻ ԲԱՐՅԱՆՆԵՐՆԵՐ) (ՀԱՌՎԾ. ԺԱՆ՝ 29—34)

Սարգիսի հարցը, որուն մտածումներն տա-
ժանքը անկարելի է որ զգացած չըլլայ որ
և է կրօնական-հասարակական գործիչ մա-
նաւանդ, որ խղճմտութիւն ունի իր կոչու-
մին հանդէպ, եւ որուն ուխտը երբեք չէ
պղտորուած տկարամիտ տարուբերումներով
— ներուժ մեզ ըսել ոչ եթէ Առաքեալը
այդ հարցումին ուղղուի պատասխան մը
տալու գիտումով գրած չըլլայ իսկ Հռոմ-
մայեցոց Թուղթին այս հատուածը, կա-
թելի է անոր խոկումովը փութը ի շատէ լուս-
սաքանուիլ անոր մասին:

Պաշտօնը փառաւորի՝ անշուշտ կը նը-
շանակէ պատուով կատարել այն պարտա-
կանութիւնները, զորս իր ասպարէզին մա-
քուր գիտակցութիւնը կը յարկադրէ այդ
կարգի պաշտօնէին: Արդ, յարկուել հա-
մար այդ բանին մէջ, առաջին եւ էական
պայմանն է կապուած մնալ ընդ միշտ սա՛-
սկզբունքին թէ ինչ որ կը սպասուի իրմէ կա-
տարել՝ աստուածային ծրագիր մըն է և թէ
հարկ է նախ լաւագոյնս ըմբռնել այդ ծրա-
գիրը, անոր մասին պատշաճներու չեն-
թարկուելու համար: Եւ յետոյ, թոյլ չտալ
որ անոր նկատմամբ կազմած իր հասկը-
թութիւնը ազդուի մարդկային զգացումնե-
րէ և մտածութիւններէ. չմոռնալ բնա թէ
փրկութեան սպասումներ մըն է ինքը, եւ ա-
տոր համար անհրաժեշտ է որ գիտնայ յանձն
առնել ամենէն ծանր զոհողութիւնները,
զորս յաճախ իրեն պիտի պարտադրէ աշխ-
պիւր գործի մը գաղափարն ինքնին: Առ-
տուածային ծրագիրը իր բովանդակ պայ-
ծառութեանը մէջ ըմբռնելէն և անոր վե-
րաբերմամբ ամէն անձնութեան յօժա-
րելէ վերջն ալ, սակայն, անոր գործադրու-
թեան համար լինել միշտ շրջահայեաց եւ
հեռատես, չգահալիժել իրաց ընթացքը,
յօգուտ գործին նոյն իսկ, անկախօրջ միշտ
փրկութեան իստալին՝ անոր լոյսին մէջ հե-
տամտել միշտ հանրային բարւոյն, եւ ջա-
նահար լինել որ այդ կերպով մանաւանդ
ապահովուի անհատական օգուտը. իսկ երբ

անհար երեւի այդ, այսինքն երբ համոզու-
մ գոյացուի թէ պիտի յամենայ զանգուածա-
յին ազատագրումը, չկասեցնել մասնաւոր-
ներուն ազատումը. ասիկա նկատելով սա-
կայն միշտ քայլափոխ մը դէպի ամբողջական
արդիւնքը: — Պարագանիքը կշռել յստակ
եւ արդար գաղափարով. չվհասիլ ձախտանք-
ներէ. ինքզինքը վարժեցնել օգտուելու ա-
նոնց բերած փորձառութենէն, եւ խորհիլ
որ եթէ երբեք կործանումէն իսկ բարեք
կը ծնի, Աստուծոյ ծրագիրներուն յաջո-
ղութեան տեսակէտով, երկնկութեան ինչ
անակնկալներ ծածկուած են արդեօք Յայտ-
նութեան յաւիտեական խորհուրդներուն
մէջ, Չվատահիլ ներկայի երեւոյթներուն.
զործեքը, վիճակները, մարդերը հասկնալու
եւ անոնց հանդէպ վարմունքի եւ վերաբեր-
մունքի ուղղութիւն ճշգրտելու համար ինկա-
տի ունենալ անոնց ծագումը, զարգացումի
փուլերը, եւ վախճանը, որոնք միայն կը
մակաբերուի թէ կրնան յանգիլ այդ ամէնը:
— Ամենէն գաղափարական ընդհանրացում-
ներու անձնատուր եղած ատեն ալ չարհա-
մարելու իր արեւելիք բնազդը, իր ցեղին բնիկ
զգացումը, իր ազգին ու ժողովուրդին ազ-
նուացումին, փրկութեան իրձը համարել
ամենէն անառիկ պարտականութիւններէն,
Աստուծոյ կողմէ դրուած մեր սրտին մէջ: —
Ջգուշանալ բնական պատահարները կամ
բնաբանական երեւոյթները իրեն մեկնակէտ
առնելով բարոյական եղբակցութեան հոս-
նելու փորձութենէն. նիւթով հողին մեկ-
նաբանելու այդ մեթոտը ամենէն կազ սո-
փեստութիւնէն և ձեռնածութիւն մը, ու-
րուն առաջին գոյր կ'ըլլայ զայն մտածողը:
— Բաւականանալ անմեղ հեղանքի մը մէջ
մարելով ամենէն դառն չկամութիւնները
եւ իրենց պատճառած կսկծը, եւ ճիւղ ընել
ամենէն տարօրինակ եղելութիւններն ալ
բարի հետեւութիւն մը հանելու: — Հաւա-
տալ Աստուծոյ ուրախ ստատութեան՝ նոյն
քան քաղցրութեան, այսինքն յամենայնի
արդարութեան վրայ. կեանքի, վարքի եւ
գործունէութեան անխախտ կանոն ընել այս
սկզբունքը. անով միայն հարկ է լուսաւո-
րել բազմաթիւ մթնոլորտներ, որոնց կըր-
նան կնճռոտել մեր յոյսն ու սէրը: — Ապ-
րիլ, գործել եւ յարատեւել այն քաղցրու-
թեան մէջ որ հաւատքէն կը բղխի. անով
է որ գործիչը քաջ կը մնայ վտանգներուն

առջև, կը պահէ իր սրտի գունակութիւնը ամենէն ծանր յոգնութեանց մէջ, զուարթ կը մնայ իր յայտին հանդէպ եւ բարի իր սիրուն մէջ, ինչպէս հոգեպէս ու բարամիտ մարդը, որ տէրն է իր կեանքին, Աստուծոյ եւ անոր ծառայութեան զգացումովը նոյնիսկ, Այսպիսի մէկն էր ստուգապէս Քրիստոնէութեան մեծ առաքելը Պօղոս, որ իրաւունք զգաց իրեն ըսելու Ազգաշատեն իմ փառաւոր առնեմք:

Թ. Ե. Գ.

ՄԱՀՈՒԱՆ ՆԱԽԱԶԳԱՑՈՒՄԸ

ԵՒ

ՃՇՄԱՐԻՏԻՆ ՀԱՄՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

(ՎԱՐՊԱՎԱՐԻ ՆԻՐԱՐԻ)

(Բ. ՊԵՐՏ. Ա. 12 — 19)

Այս երկուքն վերջինն է անշուշտ գեղապանց եւ անփոխանակելի ազդակը՝ որմէ ամէն գործիչ, Աւետարանիչը մանաւանդ, պիտի ստանայ իր եռանդին ոյժը:

Համոզում, ճշմարտութեան մասին հաւատք դարձած համոզում. այն է գաղտնիքը այն հրաշալի յաջողութեան, զոր ունեցաւ Քրիստոնէութիւնը երկրի վրայ, առաջին օրէն՝ ուր քարոզուիլ սկսած, ու մինչեւ ցարդ:

Առաքելները տեսան եւ հաւատացին իրենց ձեռքով շօշափեցին իրենց հաւատքին առարկան, պատրանքի վրայ չգրուեցաւ իրենց կրօնական համոզումներուն հիմը:

Զգացումած եւ ըմբռնուած այսպիսի փորձառութեան վրայ հաստատուած այդ հաւատքն է որ ժամանակին հետ անվիրջ շարունակուեցաւ անոնց հետեողներուն մէջ, հետզհետէ միշտ աւելի ոգևորելով եւ պայծառանքելով քրիստոնէական բարոյականը եւ գիտութիւնը: Այնպէս որ, թէ՛ առաքելները՝ երբ կը քարոզէին կամ կը գրէին, եւ թէ՛ իրենց ժամանակակից կամ յաջորդ սերունդները՝ անոնցմէ իրենց փոխանցուածը լսած կամ կարդացած ատեններ, ամէնքն ալ ամենէն աւելի առաջնորդուեցան ու՝ մտածութիւնէն թէ իրենց առաջածը կամ հաղորդուածը Պաճուճեալ առաջապէսները չեն երբեք:

Դիցարօն զրոյցները, պիղծ եւ պառակեան պատմութեան քննքը, կրօնի մտքօք ոգիէն հեռացնող օտարաբնուած վարդապետութիւնները տեղ չկրցան գտնել կամ շինել բնաւ իրենց՝ քրիստոնէական գրականութեան մէջ, որ բոլորովին գրաւուեցաւ Քրիստոսի միջով զօրութեան եւ լուստեանական գաղտեան, այսինքն երկրաւոր առաքելութեանց եւ երկրաւոր արգարտութեան խորհուրդներով միայն:

Այդ տեսակետով ինչ վստահութեամբ որ խռնեցան կամ գրեցին առաքելները՝ արհամարհեալ եւ անձամբ լսողի աներկեալ նախաձեռնութեամբ, նոյնքան զիտակեց հոգեւոր արտայայտուեցան յետոյ գարուց ի դարս իրենց հետեողները, անննգ եւ երկուդած հաւատացեալի յայտնատեսութեամբ. վստահ լի ինչ որ ըսաւ եւ գործեց Քրիստոսն անձամբ, երբ մարդոց մէջ էր մարմնով եւ անոնց հետ կը շրջէր՝ իրենց փրկութեան համար, նոյնը լայնագոյն իրականութեան մը դաշտին վրայ յայտարարեցին եւ արդիւնագործեցին քրիստոնէական միտքը եւ կեանքը՝ Քրիստոսի հոգեւոր՝ մարդկութեան հոգեկան կատարելագործումին համար. ու աւետարանի ազդեցութեան շրջանակէն ներս ապրողները ամէն դարու մէջ տեսան եւ շօշափեցին իրենց հաւատքին առարկան, եւ այդ պատճառաւ միանշուղ ընդ միշտ խելամուտ եղան թէ ցնորքներէ չէ բնաւ որ առաջնորդուած են իրենց կրօնական կեանքին մէջ:

Փորձառութիւն, համոզում, հաւատք, աստեղ եղան միշտ կազմիչ տարրերը քրիստոնէական կեանքի ճշմարտութեան, մերթ մին եւ մերթ միւսը լինելով արտադրիչ եւ արտադրեալ իրարու. այնպէս որ որչափ եղբայրիկ զգային ինքզինքնին՝ անոնք որ տեսած ըլլաւուն համար հաւատացին, նոյնքան երանական հոգեւորական մ'ունեցան նաեւ անոնք որ հաւատացած ըլլաւուն համար կրցան տեսնել, աւելի ներքին քան թէ արտաքին փորձառութեան վրայ հիմնելով իրենց հաւատքը:

Ամէն պարագայի մէջ, ճշմարտութեան համոզումն է որ լեցնուած է միշտ քրիստոնէիկ հոգին՝ վերաբերութեամբ իր հաւատքին. անոր համար իր կրօնական կեանքին իրականութիւնը ոչ միայն իբր ժամանակին մէջ կատարուած բան մըն է կամ դործ մը,